

УДК 81:001.891: Росовецький С.: Перетц В.

DOI: <https://doi.org/10.17721/APULTR.2023.47.131-151>

Дядищева-Росовецька Ю. Б.

ORCID: 0000-0003-4366-3587

**СТАНІСЛАВ РОСОВЕЦЬКИЙ:
МОВОВЗНАВЧИЙ АСПЕКТ НАУКОВОЇ СПАДЩИНИ
ВОЛОДИМИРА ПЕРЕТЦА**

***Анотація.** У статті проаналізовано мовознавчий аспект досліджень Володимира Перетца за спостереженнями Станіслава Росовецького. Акцентовано на його висновку про наявність солідного багажу глибоких досліджень української старовинної поезії, полемічної літератури, українського фольклору ще до прибуття В. Перетца до Києва. Підкреслюється актуальність обґрунтування цим енергійним організатором української науки у 1906 році в місцевій пресі важливості заснування в університеті кафедр україністики: мови, літератури, історії, етнографії та звичаєвого права. Розглянуто лінгвістичні спостереження С. Росовецького над розгорнутою рецензією В. Перетца на видання 1928 року дум Катериною Грушевською. Наголошується на уточненні там позиції П. Житецького і В. Перетца щодо проблеми походження дум. Висвітлено виділення В. Перетцем у П. Житецького в мові дум церковнослов'янських елементів, які не притаманні живій прозовій і пісенній мові. Також С. Росовецьким акцентовано на виокремленні академіком фальсифікатів серед наведеного корпусу автентичних текстів дум. Зосереджується увага на досвіді Станіслава Казимировича щодо вивчення підробок усно-поетичних текстів: диференціації ним "фейклору", "фольклоризмусу", "фолксінесу", та намаганнях осмислити певні мовні аспекти їх функціонування в Україні. Крім цього ним відмічено висновок академіка про неможливість отримати достовірні результати при застосуванні "точних" методів дослідження в результаті недостатньої за обсягом вибірки. Окреслюється роль В. Перетца у започаткуванні наукової моделі шевченкознавства, з одного боку у власних студіях, а з іншого – у підготовці в Семінарії плеяди майбутніх шевченкознавців. С. Росовецьким наголошено на увазі "зачинателя філологічного методу" саме до слова. Окремо науковцем підкреслюється важливість для філолога працювати з першоджерелами та запроваджувати до наукового обігу нові тексти. Акцентовано на можливостях, котрі відкрилися завдяки*

"слов'янському формалізму", винайденому В. Перетцем у 1905 році, як довів С. Росовецький. Окрему увагу приділено ґрунтовним спостереженням В. Перетця над "Словом о полку Ігоревім", наголошено на лінгвістичних аспектах студій науковця.

Ключові слова: Володимир Перетц, Станіслав Росовецький, мовознавство, лінгвофольклористика, лінгвошевченкознавство, лінгвостилістика, методологія.

Інформація про авторів: Дядищева-Росовецька Юлія Борисівна – кандидат філологічних наук, доцент; доцент кафедри стилістики та мовної комунікації; Навчально-науковий інститут філології; Київський національний університет імені Тараса Шевченка.

Електронна адреса: dyadros@gmail.com

Juliya B. Dyadysheva-Rosovetska

ORCID: 0000-0003-4366-3587

STANISLAV ROSOVETSKY: VOLODYMYR PERETZ'S SCIENTIFIC HERITAGE LINGUISTIC ASPECT

Abstract. The article analyzes the linguistic aspect of Volodymyr Peretz's researches based on the observations of Stanislav Rosovetskyi. Emphasis is placed on his conclusion about the existence of a solid baggage of in-depth studies of ancient Ukrainian poetry, polemical literature, and Ukrainian folklore even before V. Peretz's arrival in Kyiv. The urgency of the justification by this energetic organizer of Ukrainian science in 1906 in the local press of the importance of establishing departments of Ukrainian studies at the university: language, literature, history, ethnography and customary law is emphasized. S. Rosovetskyi's linguistic observations on V. Peretz's detailed review of the 1928 edition of Kateryna Hrushevska's *Dumas* are considered. Emphasis is placed on clarifying the position of P. Zhitetskyi and V. Peretz regarding the problem of the origin of opinions. The selection of Church Slavonic elements that are not inherent in the living prose and song language by V. Peretz in P. Zhitetskyi's language of *Dum* is highlighted. Also, S. Rosovetsky emphasized the academician's identification of falsifications among the given corpus of authentic texts of opinions. Attention is focused on the experience of Stanislav Kazimirovych regarding the study of forgeries of oral poetic texts: their differentiation into "fakelore", "folklorism", "folksiness", and attempts to understand certain linguistic aspects of their functioning in Ukraine. In addition, he noted the conclusion of the academician about the impossibility of obtaining reliable results when applying "accurate" research methods as a result of insufficient sample size. The role of V. Peretz in starting the scientific model of Shevchenko studies is outlined, on the one hand in his own studios, and

.....

on the other hand, in the training of a galaxy of future Shevchenko scholars at the Seminary. S. Rosovetskiy emphasizes meaning of the "originator of the philological method" right down to the word. Separately, the scientist emphasized the importance for a philologist to work with primary sources and introduce new texts into scientific circulation. Emphasis is placed on the possibilities opened up thanks to the "Slavic formalism" invented by V. Perets in 1905, as proved by S. Rosovetskiy. Particular attention is paid to V. Peretz's thorough observations on "The Tale of Igor's Campaign", the linguistic aspects of the scientist's studies are emphasized.

Keywords: Volodymyr Peretz, Stanislav Rosovetsky, linguistics, linguistic folklore, linguistic Shevchenko studies, linguistic stylistics, methodology.

Information about author: Dyadyshcheva-Rosovetska Juliya Borysivna – PhD, associate professor, associate professor of the department of stylistics and language communication; Educational and Scientific Institute of Philology; Taras Shevchenko National University of Kyiv.

E-mail: dyadros@gmail.com

Науковий внесок В. Перетця в різних галузях філологічного знання заслуговує на якнайдетальніший розгляд. Спробуємо зосередитися на мовознавчому його аспекті. У цьому нам допоможе звернення до творчого доробку безпосереднього продовжувача започаткованих ним традицій, професора-енциклопедиста, давника, фольклориста, шевченкознавця, текстолога, компаративіста, який захоплювався стилістикою української мови, історичною лексикологією, застосовував "точні" методи дослідження літератури й фольклору, – Станіслава Росовецького. Він був останнім аспірантом Олександра Назаревського [27, 120], члена славнозвісного Семінарію Володимира Перетця – видатного вченого-славіста й великого українофіла, академіка двох академій (Всеукраїнської та Петербурзької). Не дивно, що його приваблювала постать цього патріота української науки й культури, і що до аналізу наукової спадщини "вчителя вчителів наших" [21, с. 5] він неодноразово звертався [див. 24, с. 28, № 144; с. 29, № 156; с. 34, № 191; с. 41, № 304 та ін.]. Останній завершений твір Станіслава Казимировича – науково-літературний життєпис "Володимир Перетц. Біографія інтелектуала", у якому він назвав цього блискучого інтелектуала зіркою "такого ж європейського рівня і

такої саме приблизно яскравості, як Іван Франко" [11, с. 11]. Володимир Перетц 1903-го розпочав свою наукову, організаційну й педагогічну діяльність у Київському університеті – 120 років тому. Кругла дата завжди була приводом осмислити творчий доробок ювіляра з сучасних позицій. Отже, не лише цікаво, а й корисно замислитися над його мовознавчим внеском, тим більше подивившись через призму оцінки його "наукового онука", як жартома називав себе С. Росовецький.

Передусім науковець наголошує, коли В. Перетца вибрали екстраординарним професором Київського університету, він прибув до Києва, вже маючи солідний багаж глибоких комплексних досліджень української старовинної поезії та полемічної літератури, а також українського фольклору й джерелознавства давнього українського красного письменства. На це ж указує В. Адріанова-Перетц у передмові та в додатку до видання його фактично четвертого випуску "Досліджень і матеріалів" 1962 року [див. також: 11, с. 79; і ще: 10, с. 470–471], де міститься, зокрема, низка цінних мовознавчих спостережень.

Крім цього С. Росовецький називає й ґрунтовні студії науковця над українськими народними думами, адже ще в 1893 році він надрукував в "Історичному віснику" рецензію (під псевдонімом) на славнозвісне видання Павла Житецького "Думки про народні малоросійські думи" [4; див. також: 20, с. 89]. І згодом увагу В. Перетца привертає ця самотня сторінка нашої усної народної словесної творчості.

Особливо С. Росовецький наголошує, що, будучи енергійним організатором української науки [14, с. 51], В. Перетц у 1906 році в місцевій пресі ("Київські відгуки") обґрунтовує важливість заснування в університеті "українських кафедр": мови, літератури, історії, етнографії та звичаєвого права [11, с. 79] – нагальна необхідність, значення якої важко переоцінити.

Принципову роль, підкреслює С. Росовецький, відіграло обрання 1919 року В. Перетца [11, с. 212–213] дійсним членом Української академії наук: "Отримав Перетц і пояснення свого призначення на кафедру української мови. Він обирався як фахівець з історії української мови" [11, с. 212]. Неодмінний

секретар УАН А. Кримський висував до нього такі вимоги: "Спеціаліст для історії української мови в широкому літературно-філософському розумінні того слова повинен бути не лінгвістом, а філологом, що володіє почуттям духу літературної структури української мови. Для нього українська мова в своїй історії цікава не якимось своїм одним, частковим боком (фонетикою, морфологією, акцентологією – бо це справа кафедри історичної граматики). Навпаки, українська мова для нього в минулому цікава усім своїм суцільним, неподільним організмом, усією своєю думальною придатністю, самим фактом змагання до свого літературного виявлення (а не дрібними деталями того виявлення), своїм історично-літературним стилем, настроєм і т. п. Ясно, що спеціаліст для такої історії української мови неодмінно повинен бути істориком літератури, але не звичайним істориком літератури, бо викриває він і видає друком і вибирає темою для своїх історично-літературних студій якраз ті літературні давні пам'ятки, якими освітлюється історичне вживання української мови" [28, с. 193]. С. Росовецький пояснює: "Цим високим вимогам обраний відповідав безсумнівно. Але як цікаво поєднуються у сказаному Кримським наукові прозріння щодо глибинної сутності феномена історії української літературної мови з очевидним бажанням узгодити свою конструкцію з конкретикою наукових занять Перетца!" [11, с. 212–213].

На окрему увагу заслуговує розгляд С. Росовецьким розгорнутої рецензії Перетца [9] на видання 1928 року дум Катериною Грушевською [26], що містить цінні лінгвістичні спостереження. Ця рецензія, "яка і своїм обсягом набагато перебільшує звичайні наукові твори цього жанру <...> це скоріше своєрідний полемічний додаток до видання-дослідження дум" [11, с. 242], де, за спостереженням С. Росовецького, одинадцять сторінок із шістдесяти відведено публікації текстів дум, що не увійшли до публікації науковиці [11, с. 242; див. також: 13, с. 284]. В. Перетц схвально відзивається про працю К. Грушевської, зокрема про оприлюднення нею текстів тринадцяти дум, а разом – ста

дев'ятнадцяти: "Такої багатої збірки записів дум – у нашій науковій літературі ніколи ще не з'являлося" [11, с. 245].

Росовецький наголошує: "Але головним завданням рецензії Перетца стало уточнення позиції П. Житецького і своєї щодо проблеми походження дум" [11, с. 246]. І далі він продовжує, що В. Перетц указує на виділені П. Житецьким у мові дум елементи церковнослов'янські, які не притаманні живій українській мові – як прозовій, так і пісенній [11, с. 246].

Також він підкреслює, що академіком серед наведеного корпусу дум "чітко виокремлено фальсифікати й автентичні тексти" [11, с. 244]. Сам С. Росовецький звертався до вивчення підробок усно-поетичних текстів: згадаймо, наприклад, статтю, надруковану в часописі "Актуальні проблеми української лінгвістики: теорія і практика". Там він диференціює "фейклор", "фольклоризмус", "фолксінес", та намагається осмислити певні мовні аспекти їх функціонування в Україні [22, с. 133–142].

Разом із цим С. Росовецький, з його неодмінною науковою акрибією, з вимогливістю до достовірності результатів дослідження (див. розроблену ним методологію вичерпної лінгвостатистичної дескрипції пам'ятки староукраїнської літературної мови [12] та ін.), звертає увагу й на справедливую критику молоді науковиці, де В. Перетц "вказує на той випадок, коли "точні" методи не спроможні дати надійних результатів через недостатній обсяг вибірки" [11, с. 245].

Також увагу С. Росовецького привертає несхвалення Перетцем того, що К. Грушевська не подала до дум порівняльний коментар. Він коментує: "а я додав би, що, незважаючи на імпровізаційний характер стилю і форми дум, реконструкція думових праформ не є неможливою. Зрозуміло, це завдання важке, але з часом воно буде виконано" [11, с. 244].

На ще одному важливому аспекті наголошує С. Росовецький у статті, присвяченій академіку в "Шевченківській енциклопедії": "Перетц брав участь у фундації наукової моделі шевченкознавства – і власними студіями, й підготувавши в Семінарії майбутніх шевченкознавців О. Багрія, Л. Білецького, О. Дорошкевича, П. Филиповича, І. Огієнка, Ф. Сушицького" [11, с. 352]. Цей ряд

.....

треба продовжити такими іменами як Д. Ревуцький і А. Лобода. Останній брав участь у роботі Семінарію з самого початку, він "у 1920-х активно працював як шевченкознавець" [14, с. 51]. Серед відвідувачів Семінарію, як бачимо, названо І. Огієнка, майбутнього укладача "Граматично-стилістичного словника Шевченкової мови" [5], автора "Історії української літературної мови", що містить глибоку оцінку творчості Т. Шевченка – основоположника нової української літературної мови та ін. Зазначимо принагідно, що за часів В. Перетца ще не існувало поділу на літературознавче й мовознавче шевченкознавство, але здійснювалися глибокі комплексні дослідження.

Станіслав Казимирович наголошує: парадоксально, але в 20-ті роки ХХ століття, коли університет було розформовано й перетворено на Інститут народної освіти (ІНО), шевченкознавство переживає тут свій розквіт, адже "випускники й викладачі Київського університету, серед яких були учні В. Перетца, очолили наукове, академічне шевченкознавство, виробивши його модель, суттєво викривлену в радянській науці наступних десятиріч і багато в чому вірцеву й для наших часів" [23, с. 32]. Цьому є пояснення: "Своєрідність наукової школи Перетца полягала зокрема в тому, що його Семінарії давав студентам таку широку й універсальну гуманітарну підготовку, що вона дозволяла їм <...> успішно та висококваліфіковано працювати в різних галузях науки і культури" [11, с. 351–352]. І далі він продовжує: "Для України працювали давники С. Маслов, О. Назаревський, І. Огієнко, Ф. Сушицький, історик української літератури широкого профілю Л. Білецький, історик нової української літератури О. Дорошкевич, історик українського театру П. Рулін, історики зарубіжної літератури С. Савченко, М. Родзевич, О. Маслова (Шуляк), віршознавець Б. Якубський, лінгвісти Є. Тимченко, М. Калинович, М. Любинський, В. Розов, славіст Є. Рихлік, славіст і філософ Д. Чижевський, письменники П. Филипович, М. Драй-Хмара, О. Бургардт (Юрій Клен), В. Петров (В. Домонтович), М. Ваврисевич, архівісти М. Геппенер і Ф. Клименко, історик Б. Крупницький, педагоги-філологи О. Грузинський та

Б. Манджос, музикознавець Д. Ревуцький. Помітна відсутність "чистих" фольклористів, хоч С. Маслов, О. Назаревський, І. Огієнко, Ф. Сушицький, С. Савченко займалися фольклористикою як другим фахом" [11, с. 351–352].

В. Ляхоцький згадує про лінгвістичні праці, здійснені учнями В. Перетца, майже п'ять відсотків: у ювілейній статті, присвяченій 90-ій річниці від дня створення Семінарію, надрукованій у третьому числі "Бібліотечного вісника" за 1997 рік, зазначає, що з осені 1907-го по весну 1912 років членами Семінарію було "прочитано рефератів" (тобто підготовлено, виголошено та обговорено) 176, з яких десять було присвячено історії мови, ще десять – народній творчості. Частину з них було надруковано в різних часописах, зокрема в "Київських університетських відомостях".

С. Росовецький наголошує на важливому лінгвошевченкознавчому аспекті: "Під безпосереднім керівництвом Перетца написано статтю Т. Сушицького "«Дума» Шевченка і українські думи (До питання про стиль «Кобзаря»)" (1915) [14, с. 51; див. також: 24, с. 34, № 191], котрий із його учнів перший виступив у шевченкознавстві [11, с. 352–353]. І далі він продовжує, що думки, почуті від свого вчителя, "який на той час багато займався проблемами методології історії л-ри, вгадуються у твердженні Сушицького щодо вивчення *формальних особливостей* (курсив наш – Ю. Д.-Р.) «Думи»" [14, с. 51–52; див. також: 24, с. 34, № 191]. І передусім з боку стилю: "Шевченкова «Дума» має навіть, як побачимо, особисту вагу та велике значення щодо методологічних способів в справі чисто філологічної аналізи, якої так давно потребує багатьох захоплюючий, але досі зовсім мало науково досліджений «Кобзар»" [25, с. 83–84]. Також, на глибоке переконання С. Росовецького, ще до приїзду в Київ В. Перетц у 1902 році, став фундатором наукової інтерпретації ритміки Тараса Шевченка: "П[еретц] – автор піонерської розвідки "До історії малоросійського літературного вірша" <...>, в якій закладено підвалини сучасного українського віршознавства на основі аналізу віршової будови поезій Шевченка" [14, с. 52; див.

також: 24, с. 34, № 191]. Науковець указує на інші його шевченкознавчі праці, деякі з котрих, як-от виступи на ювілейних шевченківських зборах 1914 та 1929 років, не було надруковано [14, с. 52]. Крім того С. Росовецький наголошує, що "Перетц звертався до проблем творчості Шевченка у своїх спецкурсах" [11, с. 352].

Мовнику впадає в око увага В. Перетца – зачинателя філологічного методу, як справедливо назвав його С. Росовецький у відповідній статті Шевченківської енциклопедії, [14, с. 51] – саме до слова. Він указує на це в ґрунтовному дослідженні 2010 року "Пам'ятка історії літературознавства – чи університетський посібник на всі часи?" [див. 24, с. 34, № 191] – передмові до перевидання "Короткого нарису методології..." (1922) академіка двох академій. С. Росовецький акцентує, що В. Перетц, підсумовуючи здійснений ним огляд конкретних методів, заявляє, що всі вони, "крім філологічного, статистичного і порівняльно-історичного", на жаль залишають поза увагою "найістотніший бік творчості в слові – саме слово..." (с. 163). Він наголошує: науковець дає зрозуміти, що "пропонований ним "філологічний метод" є, по суті, підготовчим щодо феноменологічного вивчення пам'ятки або літературного процесу" [11, с. 192; див. також: 24, с. 34, № 191]. І далі він продовжує, що автор у спеціальному параграфі починає з демонстрації складності його внутрішньої структури: цей метод "вивчає факти, що виникли як результат творчості людини у слові, і полягає в ретельному й усебічному вивченні пам'яток літератури з боку їхньої мови, способу передачі, походження, часу і місця виникнення, способу проникнення ззовні до цього літературного середовища" [Там само. С. 14–15; див. також 11, с. 192]. При цьому він попереджає, що викладе "прийоми, вживані при філологічному вивченні пам'яток <...> літератури, головним чином, давньої", однак підкреслює, що "всі ці прийоми придатні й до вивчення явищ нової літератури" [Там само; див. також 11, с. 192–193].

Особливо виділяє С. Росовецький параграф "Джерела й знаходження їх", у якому В. Перетц наголошує на необхідності

"для філолога працювати з першоджерелами, «на чорному дворі науки»" [24, с. 34, № 191]. Сам Станіслав Казимирович протягом усього життя наполегливо реалізовував цю пораду. Він не раз говорив про давні тексти, що, хоча не можна виключити випадкової щасливої знахідки, все-таки списки вираховуються, як зірки (див., наприклад, його блискучу розвідку 1988 року "Слідами Мусін-Пушкінського збірника із «Словом о полку Ігоревім»" [19, пор., наприклад, із 11, с. 221]. Станіслав Казимирович зазначав: "За усними спогадами Назаревського, Перетц не раз казав учням: «Наш час – не час нових теорій. Наше завдання – збирати факти, на дослідженні яких можуть бути надалі побудовані нові теорії»" [11, с. 355]. У В. Адріанової-Перетц у передмові до "Досліджень та матеріалів з історії старовинної української літератури XVI–XVIII ст." 1962 року знаходимо пояснення застереження В. Перетца, що для історичних узагальнень у цій царині ще не настав час, оскільки *ще не виявлено самий матеріал дослідження, а той, який знайдено, поки філологічно не оброблено* (курсив наш – Ю. Д.-Р.). Звідси, на його погляд, і певна неповнота уявлень про масштаб староукраїнського літературного руху XVI–XVIII ст., про характер пам'яток, їх зміст тощо.

Сам Володимир Миколайович наполегливо працював у цій царині, запроваджуючи до наукового обігу нові тексти. Також він складав каталог рукописів українського походження, обстежував рукописні зібрання, перевіряючи характеристики мови й почерку. В. Перетц вивчав староукраїнські вірші в записах XVI–XVIII ст. у взаємозв'язках із народними піснями (ще в 1900 році, як свідчить В. Адріанова-Перетц, він намагався накреслити схему побудови історії української літератури: маються на увазі його "Нариси з історії малоруської літератури, I–XI", надруковані в газеті "Північний кур'єр" (№№ 375, 382, 389)), його увагу привертають поезії Ф. Прокоповича, Кл. Зиновіїва, Гр. Лютенського, С. Климовського та ін. (див. "Очерки старинной малорусской поэзии", 1903). У 1912 році він здійснює зразкове видання збірника віршів Климентія Зиновіїва з ґрунтовною передмовою в серії "Пам'ятки української мови і

літератури" (під егідою археографічної комісії Наукового товариства імені Шевченка).

С. Росовецький протягом усього життя намагався втілювати пораду В. Перетца шукати нові тексти, ґрунтовно опрацьовувати їх та вводити до наукового обігу: аж з часу знайдення в 1978 році в архіві повісті XVII століття, її дослідження та публікації. У 1990-ті роки йому потрапили в руки й були ним видані фольклорні записи земляка Тараса Шевченка – у майбутньому першого директора Інституту мовознавства нашої Академії наук Григорія Ткаченка, зроблені ним 1920 року в Кирилівці [3]. Вони становлять неабияку цінність, тому що можуть бути використані не лише для лінгвофольклористичних, а й для діахронічних лінгвошевченкознавчих досліджень із залученням матеріалів А. Кримського 1880–1920 рр., зібраних тим на Звенигородщині [7].

Не можна переоцінити важливість для філології взагалі та зокрема для лінгвістики можливостей, що відкрилися завдяки "слов'янському формалізму", винайденому В. Перетцем у 1905 році, – як це довів С. Росовецький [15, с. 10–12; 21, с. 152–159; також див.: 18]. Втілення науковцем цих версій формалізму й структуралізму В. Перетца знаходимо в численних, зокрема й мовознавчих, працях. Наприклад, привертає увагу розроблена ним методологія всебічної лінгвостатистичної дескрипції пам'ятки староукраїнської літературної мови XVII століття – "Скарбниці потребної" Іоанікія Галятовського [12].

Не можна не згадати ґрунтовні спостереження В. Перетца над "Словом о полку Ігоревім", здійснені ним у низці статей та в монографії "Слово о полку Ігоревім: пам'ятка феодальної України-Руси XII віку: вступ, текст, коментар" [8]: на глибоке переконання С. Росовецького, славнозвісне дослідження-видання ним цієї пам'ятки у 1926 році стало "найважливішим і найбільш фундаментальним друком ученого в Україні" [11, с. 215]. Аналізу його внеску Станіслав Казимирович присвятив розділ науково-літературного життєпису "Володимир Перетц. Біографія інтелектуала" [11, с. 207–231].

Науковець наводить такі твердження В. Перетца: "Що ж до підготовленого до перевидання тексту, то я його думав би видати у двох транскрипціях – XII ст. і кінця XV і з розлогим коментарем до окремих місць (головним чином не міркування, яких так багато, а паралельні місця, цікаві зі словарного або стилістичного погляду)" [11, с. 215], він підкреслює: як матеріал до історії художнього мовлення.

Окремо С. Росовецький виділяє план академіка подати словник "з паралельними місцями з тих самих пам'яток та інших", і тут "лише довідки про значення слів з паралелями". Також мали окремо подаватися вибрані кон'єктури, "окрім внесених до тексту" [11, с. 216].

С. Росовецький зазначає, що "зроблене в галузі стилістичного аналізу сам дослідник оцінював достатньо високо". В. Перетц пише: "Нарешті, я мав за потрібне чимало поширити – порівнюючи з попередньою літературою про "Слово", – коло стилістичних паралелей. Адже геть аж до останнього часу стиль "Слова" тільки почасти приваблював увагу вчених. Тим часом саме вивчаючи стилістику "Слова", та як воно до тодішнього та наступного письменства відноситься, можна зрозуміти цей витвір усної творчості давньої України-Русі й оцінити його стосунок до "народної" поезії" [8 – цитую за: 11, с. 219]. Лев Дмитрієв (опонент С. Росовецького на захисті кандидатської дисертації) у ґрунтовній статті "Енциклопедії «Слова о полку Ігоревім»" (1995), присвяченій "Словознавчому" доробку академіка, акцентує увагу на зіставленнях В. Перетцем лексики й фразеології "Слова" з біблійними текстами, на стилістичних і лексичних паралелях.

Також С. Росовецький зазначив: Г. Ільїнський (автор рецензії 1929 року) звернув увагу, що В. Перетцем було висвітлено докладним коментарем майже кожне слово тексту, і що в результаті вчений подарував науці давно очікувану енциклопедію "Слова о полку Ігоревім", котра ніби підсумовує дослідження про неї [11, с. 229].

Окремо С. Росовецький наголошує: "Великий за обсягом § 10 "«Слово» й народна словесність" є найбагатшою на нові ідеї та

.....
 разом найбільш дискусійною частиною книги" [11, с. 222], і наводить переконливу цитату, з якої слідує, як окреслив силу своєї праці сам В. Перетц: "Моє головне побажання було – висунути на перший план потребу стилістичного вивчення "Слова" в зв'язку з фактами давнього письменства та народної словесності" [11, с. 230].

Також, безумовно, привертає увагу запропонована В. Перетцем реконструкція тексту "Слова" [див. 8, с. 93–130]. С. Росовецький звертає увагу, як дослідник у листі до О. Шахматова радиться щодо оптимальної подачі орфографії пам'ятки та її графічного оформлення [11, с. 215] тощо.

Не можна не згадати, що реконструкцію "Слова" здійснив і С. Росовецький в останньому своєму прижиттєвому виданні, котре вийшло наприкінці 2021 року, за три місяці до його смерті: "'Слово о полку Ігоревім" у взаємозв'язках із фольклором" [20]. Кожне слово там, кожний зворот, так само як і при реконструкції ним раніше билин [2], було предметом окремого лексикологічного дослідження, кропіткої роботи вченого-енциклопедиста. Пригадується інскрипт О. Назаревського, яким він напутив свого студента, юного п'ятикурсника С. Росовецького у 1968-му (у рік його першої наукової публікації, написаної під керівництвом Олександра Адріановича [див. 24, с. 10, № 1], про "Повість про Петра і Февронію", за дослідження якої він був роком раніше нагороджений срібною всесоюзною медаллю "За найкращу студентську роботу") на новій монографії В. Адріанової-Перетц, присвяченій вивченню "Слова о полку Ігоревім" і пам'яток XI–XIII ст. (1968): "Станіславу Росовецькому з побажанням – не зраджувати "Слову о полку Ігоревім". 23.XI.68", – і підпис. Станіслав Казимирович не зрадив, він звертався до вивчення пам'ятки в різних аспектах протягом усього життя [див.: 24, с. 11, № 6; с. 13, № 14, № 16, № 17; с. 14, № 24; с. 16–17, № 43; с. 20, № 76; с. 23, № 99; с. 24, № 106; с. 26, № 128; с. 27, № 136; с. 28, № 143; с. 29, № 152, № 153; с. 32, № 179; с. 33–34, № 186; с. 38, № 240; с. 42, № 319, № 336 та ін.]. Не можна тут не згадати, що сам О. Назаревський, так само як і його талановитий студент, ще

навчаючись в університеті [6], і будучи учнем В. Перетца, пише в 1909 році (в 1911-му – друкує) детальне дослідження, присвячене мові Євангелія 1581 року в перекладі В. Негалевського, відзначене університетською золотою медаллю, яке й досі згадується серед найкращих лінгвостилістичних розвідок [1, с. 207, 161–162].

На завершення треба наголосити, що С. Росовецький у своєму науково-літературному життєписі "Володимир Перетц. Біографія інтелектуала" ставить запитання: "що (В. Перетц – *Ю. Д.-Р*) зробив для України і що Україна не зробила для нього" [11, с. 2], для великого патріота української науки й культури, академіка, який був репресований за "захист залишків колишньої академічної автономії та самостійності" [11, с. 325] обох Академій наук, членом яких він був, за протидію їх партизації [11, с. 325, 308; див. також: 24, с. 34. № 191]. С. Росовецький писав, що настав час відновити справедливість щодо В. Перетца. Науковець підкреслював: "що посправжньому увічнило б пам'ять про академіка двох академій в Україні, так це наукове перевидання його українознавчого доробку <...> з повним науковим апаратом" [11, с. 358; див. також: 24, с. 34, № 191]. Зразок цього Станіслав Казимирович подав у вичерпних фахових коментарях та примітках до II–VI тт. (2–9 кн.) видання "Історія української літератури" М. Грушевського 1993–1996 рр. [16, с. 223–262; 17, с. 251–267 та ін.], які містять цінні спостереження не лише з літературознавства, а й з історії української мови, лінгвістичної методології, історичної лінгвостилістики та ін.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бевзенко С. П. Історія українського мовознавства. Історія вивчення української мови: навч. посібник. Київ: Вища школа, 1991. 230 с. [Електр. ресурс]. URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/UKR0000839> (дата звернення: 26.12.2023).

2. Билини давньокиївські: Реконструкції-переклади фольклориста С. Росовецького / під редакцією поета О. Хмельовського. Київ: SELENA, 2016. 170 с. [Електр. ресурс]. URL: <https://rosovetskyi.com/bylyny/> (дата звернення: 30.12.2023).

3. Веснянки, колисанки та загадки, записані 1920 року у селі Кирилівці Григорієм Ткаченком / Підгот. до друку С.К. Росовецького, Ю.Б. Дядищевої-Росовецької, К. Ткаченко. Київ: Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2007. 135 с.

4. Житецкий П.И. Мысли о народных малороссийских думax. Киев: Изд[ание] ред[акции] жур[нала] "Киевская старина", 1892.

5. Іларіон (Огієнко І.; митрополит). Граматично-стилістичний словник Шевченкової мови = Grammatical and stylistic lexicon of Shevchenko's poetry; Ін-т дослідів Волині. Вінніпег: Накладом Т-ва "Волинь", 1961. 256 с.

6. Конта Р.М. Назаревський Олександр Адріанович. *Енциклопедія Сучасної України* / Редкол.: І.М. Дзюба, А.І. Жуковський, М.Г. Железняк [та ін.]; НАН України, НТШ. Київ: Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2020.

7. Кримський А.Ю. Звенигородщина. Шевченкова батьківщина з погляду етнографічного та діалектологічного / Аг. Кримський. Відтвор. з авт. макету: Аг. Кримський. Звиногородщина. Шевченкова батьківщина. З погляду етнографічного та діалектичного. З географічною мапою та малюнками. Київ, 1930. Черкаси: Вертикаль, 2009. XVI, 434 с.

8. Перетц, В. Слово о полку Ігоревім: пам'ятка феодальної України-Руси XII віку: вступ, текст, коментар. У Києві: 3 друк. Української Академії Наук, 1926. 351 с. [Електр. ресурс]. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Peretts_Volodymyr/Slovo_o_polku_Ihorevim_pamiatka_feodalnoi_Ukrainy-Rusy_XII_viku_Vstup_tekst_komentar.pdf (дата звернення: 26.12.2023).

9. Перетц В. Українські думи в новому виданні К. М. Грушевської. *Етнографічний вісник*. 1928. Кн. 7. С. 73–132 (Окр. віддрук. С. 1–60). [Електр. ресурс]. URL: https://rosovetskyi.com/peretc_recenzia-na-dumy/ (дата звернення: 31.12.2023).

10. Регушевський Є.С. Перетц Володимир Миколайович. *Українська мова. Енциклопедія* / НАН України, Ін-т мовознав. ім. О. О. Потебні, Ін-т укр. мови; редкол.: В.М. Русанівський [та ін.]. Вид. 2-ге, випр. і допов. Київ: Вид-во "Українська енциклопедія" ім. М. П. Бажана, 2004. С. 470–471. [Електр. ресурс]. URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/UKR0001051> (дата звернення: 15.11.2023).

11. Росовецький С. Володимир Перетц: Біографія інтелектуала / наук. ред. А. Пучков. Київ: Дух і Літера, 2023. 376 с., з іл. (Серія "Постаті культури").

12. Росовецький, С. К. До методології "повної" лінгвостатистичної дескрипції пам'ятки української літературної мови XVII ст.: Проект дослідження "Скарбниці потребної" Іоанікія Галятівського. *Актуальні проблеми української лінгвістики: теорія і практика*. 2008. Вип. 16. С. 3-8.

13. Росовецький С. Епічна своєрідність українських народних дум. *Studia Litterarum*. 2018. Т. 3 № 1. С. 282–301.

14. Росовецький С. Перетц Володимир Миколайович. *Шевченківська енциклопедія: в 6 т. Т. 5: Пе–С / НАН України, Ін-т л-ри ім. Т. Г. Шевченка; редкол.: М.Г. Жулинський (гол.) [та ін.]*. Київ, 2015. С. 51–52. [Електр. ресурс]. URL: <http://www.ilnan.gov.ua/index.php/uk/pro-instytut/shevchenko/item/252-shevchenkivska-entsyklopediia-v-6-tomakh-tom-5> (дата звернення: 16.07.2023).

15. Росовецький С. К. В. М. Перетц – фундатор "слов'янського формалізму". *Філологічні семінари*. Художня форма. Присвячується 100-літтю філологічного семінару та його засновнику – професору Перетцу В.М. Київ: ВПЦ "Київський університет", 2005. Вип. 8. С. 10-12.

16. Росовецький, С. К. Примітки. *Грушевський М. Історія української літератури: В 6 т. 9 кн. / Упоряд. В.В. Яременко*. Київ: Либідь, 1993. Т. 2. С. 223-262. [Електр. ресурс]. URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/UKR0005118> (дата звернення: 26.12.2023).

17. Росовецький, С. К. Примітки. *Грушевський М. Історія української літератури: В 6 т. 9 кн. Т. 6. Кн. 2 / Упоряд. С. К. Росовецький*. Київ: Либідь, 1996. С. 251–267. [Електр. ресурс]. URL: https://rosovetskyi.com/rosovetskyi_prymitky-do-iul_grushevskogo_6_2/ (дата звернення: 31.12.2023).

18. Росовецький С. Про академіка В. М. Перетца (1870–1935). *Асоціація європейських журналістів*, 4 грудня 2012. [Електр. ресурс]. URL: <http://aej.org.ua/history/1440.html> (дата звернення: 22.07.2023).

19. Росовецький, С. Слідами Мусін-Пушкінського збірника із "Словом о полку Ігоревім". *Писемність Київської Русі і становлення української літератури*. Зб. наук. праць. Київ: Наукова думка, 1988. С. 69–86. [Електр. ресурс]. URL: https://rosovetskyi.com/slidityamy_musin-pushkinskogo_spysku_slova-o-polku-igorevim/ (дата звернення: 22.07.2023).

20. Росовецький С. "Слово о полку Ігоревім" у взаємозв'язках із фольклором. Київ: ФОП Саломатін Сергій Миколайович, 2021. 404 с. [Електр. ресурс]. URL: https://rosovetskyi.com/slovo_o_polku_igorevim_u_vzajemovzjazkah_iz_folklorom_rosovetskyi_s_k/ (дата звернення: 30.12.2023).

21. Росовецький С. Український фольклор у теоретичному висвітленні. Підручник. Київ : ВПЦ "Київський університет", 2008. 623 с. [Електр. ресурс]. URL: <https://rosovetskyi.com/ukr-folklor-u-teorivusv/> (дата звернення: 26.12.2023).

22. Росовецький С.К. "Фейклор", "фольклоризмус", "фолксінес" та деякі мовні аспекти їх функціонування в Україні. *Актуальні проблеми української лінгвістики: теорія і практика*. 2002. Вип. 5. С. 133-142.

23. Росовецький С.К. Шевченкознавство у Київському університеті (1861–1930). *Шевченкознавство у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка (1860–2003): колективна монографія / Л. М. Задорожна, Г. Ф. Семенюк, С. К. Росовецький та ін.* Київ : ВПЦ "Київський університет", 2004. С. 6-39.

24. Станіслав Казимирович Росовецький. Бібліографічний покажчик наукових, науково-популярних і літературних публікацій за 1968–2018 роки / Укл. Ю.Б. Дядищева-Росовецька. Автор вступних нотаток С.К. Росовецький. Київ: ФОП Росовецький-Гіндич А.С., 2018. 51 с. [Електр. ресурс]: <https://rosovetskyi.com/bibliographia/> (дата звернення: 17.12.2023).

25. Сушицький Т. "Дума" Шевченка і українські думи (До питання про стиль "Кобзаря"). *Збірник пам'яті Тараса Шевченка (1814–1914)*. Київ, 1915. С. 83–84.

26. Українські народні думи / тексти і вступ К. Грушевської. Харків: Державне вид-во України, 1927. Т. 1 корпусу. CCCXX, 176 с. [Електр. ресурс]. URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/ukr0000014981> (дата звернення: 26.12.2023).

27. Харчук Р. Колись хтось обов'язково напише: я є учнем Володимира Перетца, Олександра Назаревського і Станіслава Росовецького. *Слово і Час*. 2022. № 3. С. 120-123.

28. Шаповал А.І. Володимир Миколайович Перетц як вчений-українознавець, дослідник рукописної та книжкової спадщини у світлі епістолярних джерел. Київ: НАН України, 2020.

REFERENCES

1. Bevzenko, S.P. (1991). *History of Ukrainian linguistics. History of studying the Ukrainian language* [Istoriia ukrainskoho movoznavstva. Istoriia vyvchennia ukrainskoï movy: navch. Posibnyk]. Kyiv: Vyshcha shkola, 230 s. URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/UKR00000839> (last access: 26.12.2023) [in Ukrainian].

2. *Ancient Kyiv bylyny. Reconstructions-translations of folklorist S. Rosovetsky* (2016) [Bylyny davnokyyivski: Rekonstrukciyi-pereklady

folklorysta S. Rosoveczkogo / pid redakciyeyu poeta O. Khmelovskogo]. Kyiv: SELENA: FOP Rosovetskyi-Gindich O. S., 170 s. URL: <https://rosovetskyi.com/bylyn/> (last access: 30.12.2023) [in Ukrainian].

3. *Spring songs, lullabies and riddles, recorded in 1920 in the village of Kyrylivka by Hryhoriy Tkachenko* (2007) [Vesnyanky, kolysanky ta zagadky, zapysani 1920 roku u seli Kyrylivci Grygoriyem Tkachenkom] / S. K. Rosovetskyi, Yu. B. Dyadyshheva-Rosovetska, K. Tkachenko. Kyiv: VPC "Kyivskyj universytet", 135 s. [in Ukrainian].

4. Zhytetskyi, P.Y. (1892). *Opinions about the Ukrainian Dumas* [Mysly o narodnykh malorossyiskyh dumakh]. Kyev: Yzd[anye] red[aktsyy] zhur[nala] "Kyevskaia staryna" [in Russian].

5. Ilarion, (Ohienko, I.; mytropolyt) (1961). *Grammatical and stylistic lexicon of Shevchenko's poetry* [Hramatychno-stylistychnyi slovnyk Shevchenkovoï movy] = Grammatical and stylistic lexicon of Shevchenko's poetry; In-t doslidiv Volyni. Vinnipeh: Nakladom T-va "Volyn", 256 s. [in Ukrainian].

6. Konta, R.M. (2020). *Nazarevsky Oleksandr Adrianovych* [Nazarevskyi Oleksandr Adrianovych]. *Entsyklopediia Suchasnoi Ukrainy / Redkol.: I.M. Dziuba, A.I. Zhukovskiy, M.H. Zhelezniak [ta in.]; NAN Ukrainy, NTSh*. Kyiv: Instytut entsyklopedychnykh doslidzhen NAN Ukrainy [in Ukrainian].

7. Krymskyi, A.Yu. (2009). *Zvenigorodshchyna. Shevchenko's homeland from an ethnographic and dialectological point of view* [Zvenyhorodshchyna. Shevchenkova batkivshchyna z pohliadu etnografichnoho ta dialektolohichnoho] / Ah. Krymskyi. Vidtvor. z avt. maketu: Ah. Krymskyi. Zvynohorodshchyna. Shevchenkova batkivshchyna. Z pohliadu etnografichnoho ta diialektychnoho. Z heohrafichnoi mapoiu ta maliunkamy. Kyiv, 1930. Cherkasy: Vertykal. XVI, 434 s. [in Ukrainian].

8. Peretz, V. (1926). *"The Tale of Igor's Campaign": a monument of feudal Ukraine-Rus of the 12th century: introduction, text, commentary* [Slovo o polku Ihorevim: pamiatka feodalnoi Ukrainy-Rusy XII viku: vstup, tekst, komentar]. U Kyivi: Z druk. Ukrainskoi Akademii Nauk, 351 s. URL: https://shron1.chtyvoF.org.ua/Peretts_Volodymyr/Slovo_o_polku_Ihorevim_pamiatka_feodalnoi_Ukrainy-Rusy_XII_viku_Vstup_tekst_komentar.pdf? (last access : 26.12.2023) [in Ukrainian].

9. Peretz, V. (1928). *Ukrainian Dumas in the new edition by K.M. Hrushevskia*. [Ukrainski dumy v novomu vydanni K. M. Hrushevskoi]. *Etnohrafichnyi visnyk*. Kn. 7. S. 73–132 (Okr. viddruk. S. 1–60). URL : https://rosovetskyi.com/peretc_recenzia-na-dumy/ (last access : 31.12.2023) [in Ukrainian].

10. Rehushevskiy, Ye.S. (2004). *Peretz Volodymyr Mykolajovych* [Peretts Volodymyr Mykolaiovych]. *Ukrainska mova. Entsyklopediia / NAN Ukrainy, In-t movoznav. im. O.O. Potebni, In-t ukr. movy; redkol.: V. M. Rusanivskiy [ta in.]. Vyd. 2-he, vypr. i dopov.* Kyiv: Vyd-vo "Ukrainska entsyklopediia" im. M. P. Bazhana, 470–471. URL : <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/UKR0001051> (last access: 15.11.2023) [in Ukrainian].
11. Rosovetskyi, S.K. (2023). *Volodimir Peretz. Biography of an intellectual* [Volodymyr Peretz. Biografiya intelektuala / nauk. red. A. Puchkov]. Kyiv: Dux i Litera. 376 s. (Seria "Postati kultury") [in Ukrainian].
12. Rosovetskyi, S. K. (2008). *To the methodology of "complete" linguistic and statistical description of the monument of Ukrainian literary language of the XVII century: Ioaniki Galyatovsky's "Treasury of Needs" research project* [Do metodologiyi "povnoyi" lingvostatystychnoyi deskrypciyi pam'yatky ukraïnskoyi literaturnoyi movy XVII st.: Proekt doslidzhennya "Skarbnyci potrebnoyi" Ioanykiya Galyatovskogo]. *Current issues of Ukrainian linguistics: theory and practice*, 16, 3–8 [in Ukrainian].
13. Rosovetsky, S.K. (2018). *Epic specificity of ukrainian folk dumas* [Epichna svoeridnist ukraïnskykh narodnykh dum]. *Studia Litterarum*, 3 (1), 282–301. <https://doi.org/10.22455/2500-4247-2018-3-1-282-301> (last access: 22.07.2023) [in Russian].
14. Rosovetskyi, S.K. (2015). *Peretz Volodymyr Mykolajovych* [Peretz Volodymyr Mykolajovych]. *Shevchenkivska encyklopediya: v 6 t. / Redkol. : M. G. Zhulynskiy (gol.) [ta in.]. T. 5.* Kyiv: NAN Ukrayiny, 51–52 [in Ukrainian].
15. Rosovetskyi, S.K. (2005). *V. M. Peretz – the founder of "Slavic formalism"* [V. M. Peretz – fundator "slov'yanskogo formalizmu"]. *Philological seminars. Art form. Prysvyachuyetsya 100-littyu filologichnogo seminaru ta jogo zasnovnyku – profesoru Peretczu V.M.* Kyiv: VPC "Kyivskiy universytet", № 8, 10–12 [in Ukrainian].
16. Rosovetskyi, S.K. (1993). *Notes* [Prymitky]. *Hrushevskiy M. Istoriiia ukrainskoi literatury: V 6 t. 9 kn. / Uporiad. V. V. Yaremenko.* Kyiv: Lybid. T. 2, 223–262. URL : <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/UKR0005118> (last access: 26.12.2023) [in Ukrainian].
17. Rosovetskyi, S. K. (1996). *Notes* [Prymitky]. *Hrushevskiy M. Istoriiia ukrainskoi literatury: V 6 t. 9 kn. T. 6. Kn. 2 / Uporiad. S. K. Rosovetskyi.* Kyiv: Lybid, 251–267. URL: https://rosovetskyi.com/rosovetskyi_prymitky-do-iul_grushevskogo_6_2/ (last access: 31.12.2023) [in Ukrainian].

18. Rosovetskyi, S. (2012). *About academician V. M. Peretz* [Pro akademika V. M. Peretza (1870–1935)]. *Asotsiatsiia yevropeiskyykh zhurnalistyv*, 4 hrudnia. URL: <http://aej.org.ua/history/1440.html> (last access: 22.07.2023) [in Ukrainian].

19. Rosovetskyi, S. (1988). *In the footsteps of the Musin-Pushkin's collection with "The Tale of Igor's Campaign"* [Slidamy Musin-Pushkinskoho zbirnyka iz "Slovom o polku Ihorevim"]. *Pysemnist Kyivskoi Rusi i stanovlennia ukrainskoi literatury*. Zb. nauk. prats. Kyiv: Naukova dumka, 69–86. URL : https://rosovetskyi.com/slidamy_musin-pushkinskogo_spysku_slova-o-polku-igorevim/ (last access : 22.07.2023) [in Ukrainian].

20. Rosovetskyi, S. (2021). *"A word about the regiment of Igor" in the relationship with folklore* ["Slovo o polku Igorevim" u vzayemozv'yazkax iz folklorom]. Kyiv: FOP Salomatin Sergij Mykolajovych, 404 s. URL : <https://rosovetskyi.com/?p=49> (last access: 30.12.2023) [in Ukrainian].

21. Rosovetskyi, S.K. (2008). *Ukrainian folklore in theoretical light*. [Ukrayinskyj folklor u teoretychnomu vysvitleni]. Kyiv: VPC "Kyyivskiy universytet", 623 s. URL : <https://rosovetskyi.com/ukr-folklor-u-teor-vusv/> (last access : 26.12.2023) [in Ukrainian].

22. Rosovetskyi, S.K. (2002). *"Fakelor", "folklorism", "folksines" and some linguistic aspects of their functioning in Ukraine* ["Fejklor", "folkloryzmus", "folksines" ta deyaki movni aspekty yix funkcionuvannya v Ukrayini]. *Current issues of Ukrainian linguistics: theory and practice*, 5, 133–142 [in Ukrainian].

23. Rosovetskyi, S.K. (2004). *Shevchenko Studies at the Taras Shevchenko National University of Kyiv (1861–1930)* [Shevchenkoznavstvo u Kyyivskomu nacionalnomu universyteti imeni Tarasa Shevchenka (1861–1930)]. *Shevchenko Studies at the Taras Shevchenko National University of Kyiv (1860–2003): kolektyvna monografiya / Zadorozhna L.M., Semenyuk G.F., Vilna Ya.V., Zadorozhna S.V., Gnatenko V.I.* Kyiv: VPC "Kyyivskiy universytet", 6–39 [in Ukrainian].

24. *Stanislav Kazymirovich Rosovetsky. Bibliographic index for 1968–2018*. (2018). [Stanislav Kazymyrovych Rosovetskyi. Bibliografichnyy pokazhchyk za 1968–2018 roky] / Ukladach Yu. B. Dyadyshcheva-Rosovetska. Avtor vstupnyx notatok S. K. Rosovetskyi. Kyiv: FOP Rosovetskyi-Gindykh O.S. 52 s. URL : <https://rosovetskyi.com/bibliographia/> (last access: 17.12.2023) [in Ukrainian].

25. Sushytskyi, T. *Shevchenko's "Duma" and Ukrainian Dumas (To the question of "Kobzar's" style)* ["Duma" Shevchenka i ukrainski dumy (Do pytannia pro styl "Kobzaria")] (1915). *Zbirnyk pamiaty Tarasa Shevchenka (1814–1914)*. Kyiv, 83–84 [in Ukrainian].

26. Ukrainian folklore Dumas [Ukrainski narodni dumy / teksty i vstup K. Hrushevskoi]. (1927). Kharkiv : Derzhavne vyd-vo Ukrainy. T. 1 korpusu. CCCXX, 176 s. URL : <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/ukr0000014981> (last access: 26.12.2023) [in Ukrainian].

27. Kharchuk, R. (2022). Someday someone will definitely write: I am a student of Volodymyr Peretz, Oleksandr Nazarevsky and Stanislav Rosovetsky [Kolys khtos oboviazkovo napyshe: ya ye uchnem Volodymyra Peretza, Oleksandra Nazarevskoho i Stanislava Rosovetskoho]. *Slovo i Chas*, 3, 120-123.

28. Shapoval, A.I. (2020). *Volodymyr Mykolayovych Peretz as a Ukrainian scientist, a researcher of manuscript and book heritage in the light of epistolary sources* [Volodymyr Mykolaiovych Peretz yak vchenyiukrainoznavets, doslidnyk rukopysnoi ta knyzhkovoї spadshchyny u svitli epistoliarnykh dzherel]. Kyiv: NAN Ukrainy [in Ukrainian].

Дата надходження до редакції – 21.10.2023

Дата затвердження редакцією – 24.11.2023

Ця публікація ліцензована на умовах Creative Commons Attribution 4.0 International License.